



Soppe | Gundelach | Witbreuk
advocaten

Geluid van windturbines

Jurisprudentie

Jade Gundelach



Jurisprudentie van windturbinegeluid





Juridisch instrumentarium

- Rijksinpassingsplannen (Windpark Fryslân, De Drentse Monden en Oostermoer)
- Provinciale inpassingsplannen (Windpark Bijvanck, Windpark Westfrisia)
- Bestemmingsplannen (Windpark Weijerswold Coevorden)
- Omgevingsvergunningen milieu en bouwen
- Maatwerkvoorschriften

- Gecoördineerde besluitvorming



De geluidnormen: artikel 3.14a Activiteitenbesluit milieubeheer

- een windturbine of combinatie van windturbines
- 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night}
- gevel van gevoelige gebouwen (tenzij op gezondeerd industrieterrein) of grens van gevoelige terreinen



Zijn geluidnormen aanvaardbaar?

Ja

- belang nota van toelichting (Stb. 2010, 740)
 - percentage 9% ernstig gehinderden binnenshuis aanvaardbaar
 - percentage 20% ernstig gehinderden buitenshuis aanvaardbaar
 - maatschappelijk belang leidt tot dulden bepaalde mate van hinder
-
- ABRS 8 februari 2012 (Windenergie langs de dijken van de Noordoostpolder)
 - ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer)
 - ABRS 20 december 2017 (Veenwijken)



Nieuwe inzichten over geluidnormen doorslaggevend?

Nee

- wel discussie, maar geen wetenschappelijke consensus over ontoereikendheid normen
 - beroep op symposium Zweden over effect amplitude modulatie voor hinderbeleving slaagt niet
 - beroep op buitenlandse onderzoeken slaagt niet
 - geen verplichting toepassen straffactor van 5 dB op Lden
-
- ABRS 20 december 2017 (Veenwieken)
 - ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)



Geluidnormen minder streng dan in andere Europese landen?

Is aanvaardbaar, binnen grenzen beoordelings-/beleidsvrijheid



- ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer)



Zijn geluidnormen meetbaar en handhaafbaar?

Ja

- metingen van geluidemissie ter bepaling bronsterkte conform Reken- en meetvoorschrift windturbines
 - via immissiemetingen vrijwel onmogelijk, want feitelijk een jaar lang meten
 - steekproefsgewijze controle van door fabrikant opgegeven geluidvermogensniveaus is voldoende
 - op basis van jaargemiddelde geluidvermogen kan immissieniveau bij normaal gebruik worden vastgesteld
 - derden kunnen zelf emissiemetingen laten verrichten
-
- ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer)
 - ABRS 20 december 2017 (Veenwieken)

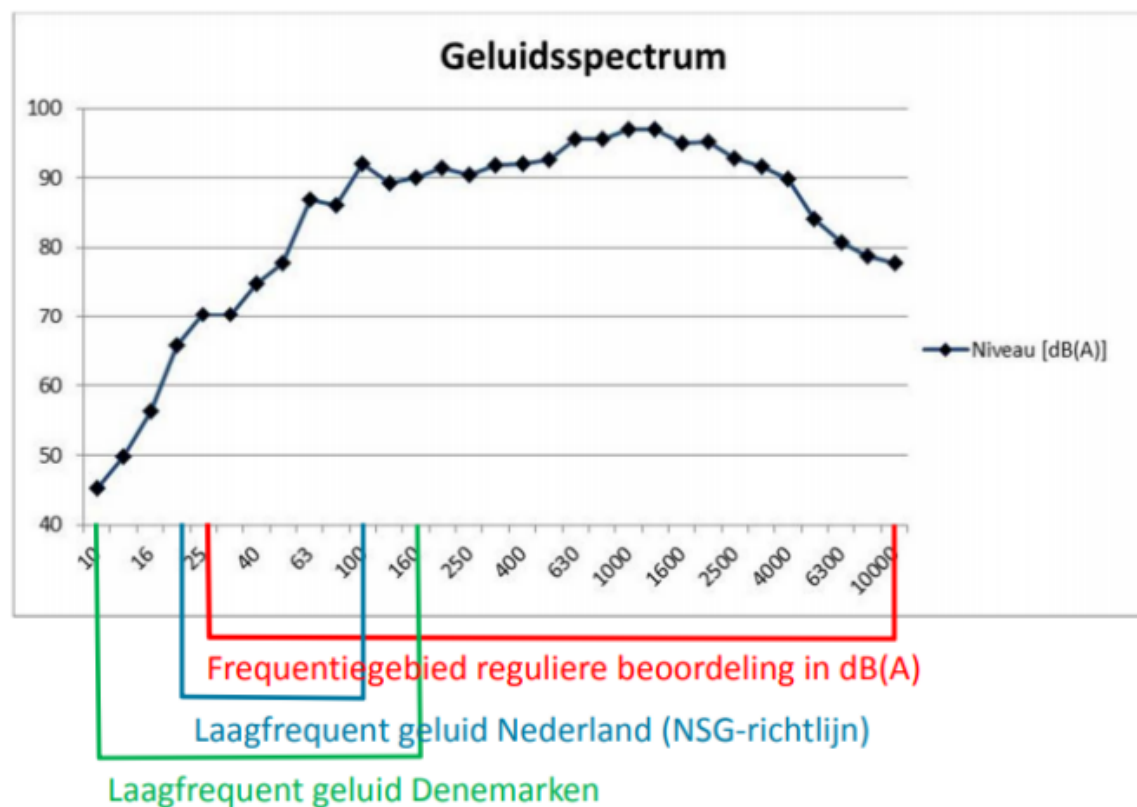


Laagfrequent geluid

- geen wettelijke normen
 - RIVM-rapport 2013 Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden: geluidssterkte lage frequenties overschrijden gehoordrempel bij (veel) mensen niet; geen factor van belang
 - brief staatssecretaris 31 maart 2014: aandeel laagfrequent geluid op geluidbelasting woning gering
 - LBP Sight Literatuuronderzoek laagfrequent geluid windturbines: aandeel laagfrequent geluid geen rol van betekenis
 - belang van STAB-deskundigenverslagen
 - toename van 1-3 dB laagfrequente deel pas bij 6-7 MW (Drentse Monden)
-
- ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer)
 - ABRS 20 december 2017 (Veenwieken)
 - ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)
 - ABRS 6 juni 2018 (Avri)



Deense norm, Vercammencurve?



Bron: Erik Koppen



Deense norm, Vercammencurve?

- laagfrequent geluid behoeft geen aparte beoordeling; beroepsgronden Deense methode buiten beschouwing (Avri)
 - toetsing Deense norm hoeft niet (Autena)
 - toetsing Deense norm mag wel (Buitengebied Valburg-16)
 - toetsing NSG-referentiecurve, de DCMR LF toetscurve en Vercammencurve mag wel (Drentse monden)
-
- ABRS 6 juni 2018 (Avri)
 - ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)
 - ABRS 6 mei 2015 (Buitengebied Valburg -16)
 - ABRS 27 mei 2015 (Autena)



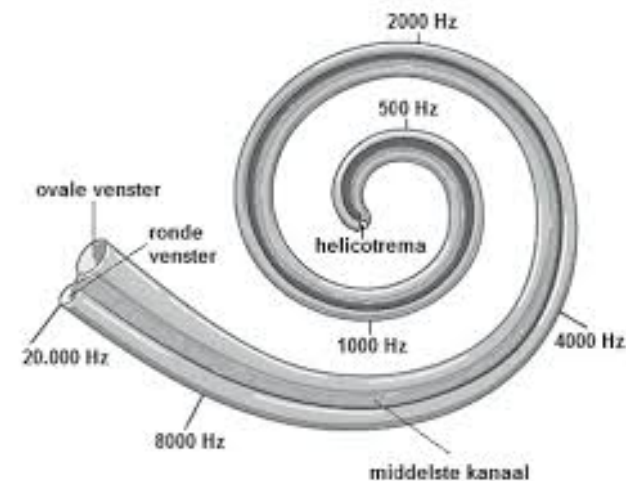
Slaapverstoring

- geen duidelijk verband tussen windturbinegeluid en slaapverstoring
 - Kennisbericht Geluid 2015 Geluid van windturbines + RIVM-rapport 2013 Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden + RIVM/GGD-rapport 2017 Health effects related to wind turbine sound: onvoldoende wetenschappelijk bewijs voor directe relatie tussen gezondheidsrisico's en windturbinegeluid
 - geen doorslaggevende betekenis voorzorgsbeginsel
 - beroepen op buitenlandse onderzoeken + RIVM 2016 Meldingen over een bromtoon slagen niet
-
- ABRS 4 juli 2018 (omgevingsvergunning Oostpolder)
 - ABRS 6 juni 2018 (Avri)
 - ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)



Gezondheid overig

- vibro-akoestische ziekte en windturbinesyndroom controversieel en niet wetenschappelijk ondersteund (RIVM/GGD-rapport 2017)
- geen gevaar voor volksgezondheid



- ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)
- ABRS 4 april 2018 (Bijvanck)

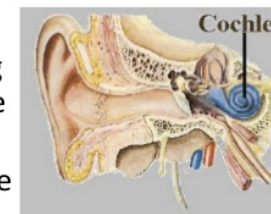


Infrasoon geluid

- Am-geluidnormen bieden voldoende bescherming
- moet in het algemeen onhoorbaar worden geacht (RIVM/GGD-rapport 2017)

Noise and Health

- “Infrasonic” noise from wind turbines appears to be affecting the health of susceptible people in the vicinity of turbines
- Large turbines essentially “shake the air”
- This can be amplified by the resonant effect of buildings.
- Similar to health impacts on people working in buildings with improperly configured ventilation systems.



- ABRS 19 september 2018 (Weijerswold)
- ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)



Pulserend geluid

- bij Am-normen voldoende rekening met pulserend geluid
- ABRS 6 mei 2015 (Buitengebied Valburg-16)
- ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer; beroep op TNO-rapport 2008 slaagt niet)



Aansluiting bij de geluidnormen in het ruimtelijk spoor?

Ja



- ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer)
- ABRS 27 mei 2015 (Autena)
- ABRS 20 december 2017 (De Veenwieken)
- ABRS 4 april 2018 (Bijvanck)
- ABRS 21 februari 2018 (De Drentse Monden en Oostermoer)
- ABRS 19 september 2018 (Weijerswold)



Borging geluidmaatregelen in plan ter voldoening aan Am-normen

Nee

- artikel 3.14a Am biedt rechtstreeks werkende en handhaafbare norm
- maatregelen in plan of omgevingsvergunning zijn niet nodig

- ABRS 4 mei 2016 (Wieringermeer)



Beoordeling cumulatie geluid andere geluidbronnen

Ja



- ABRS 21 februari 2012 (Neeltje Jans)
- ABRS 6 mei 2015 (Buitengebied Valburg – 16)



Wijze beoordeling cumulatie van geluid

- aanvaard is methode Miedema
 - redelijk en matige kwaliteit is aanvaardbaar (Windpark Den Tol Netterden)
 - tamelijk slecht is aanvaardbaar, als bijvoorbeeld wegverkeerslawaaï bepalend is (Autena, Buitengebied Valburg)
-
- ABRS 19 september 2018 (Weijerswold)
 - ABRS 4 mei 2015 (Wieringermeer)
 - ABRS 8 februari 2012 (Windenergie langs de dijken van de Noordoostpolder)
-
- ABRS 27 mei 2015 (Windpark Den Tol Netterden)
 - ABRS 27 mei 2015 (Autena)
 - ABRS 6 mei 2015 (Buitengebied Valburg – 16)



Beeld in de jurisprudentie

- staatsraden zijn (meestal) juristen, geen windturbinegeluid-deskundigen
- belang van RIVM- en GGD-rapporten en StAB-verslagen
- beleids- en beoordelingsruimte Am-wetgever en bevoegde gezagen
- Nimby-projecten: maatschappelijk belang; een zekere mate van geluidhinder dulden

Tegengeluid laten horen?

- specifiek Nederlands “tegendeskundigenonderzoek”: RIVM/GGD? (denk aan endotoxinen)
- wetgever aan zet
- druk op staten en raden



Dank voor uw aandacht!

Jade Gundelach

M: 06-12723792

E: j.gundelach@soppegw.nl